

Wonen in de berm van

Nederland woekert met ruimte en dus lijkt meer bouwen naast snelwegen onvermijdelijk. Geluidswallen staan daarbij alleen maar in de weg.

door **Niek Opten**

Ze zijn een opvallend verschijnsel langs de Nederlandse snelwegen: gebouwen die op korte afstand van het voorbijsnellend verkeer zijn neergezet. Hun gevels zijn zo goed geïsoleerd dat ze geen aarden wallen of houten schermen nodig hebben om hinderlijk geluid van auto's en vrachtwagens buiten de deur te houden. Niet alleen in de volle Randstad, maar ook elders wordt er gebouwd in de berm. Opmerkelijk is dat het niet alleen om kantoren gaat, maar ook om woningen.

Opmerkelijk, omdat wonen op korte afstand van een snelweg onder geen enkele omstandigheid is aan te raden, zo blijkt uit diverse onderzoeken van RIVM en TNO. De grootste bedreigingen voor de gezondheid van de bewoners zijn de uitlaatgassen en het geluid van de passerende voertuigen.

Op advies van de Gezondheidsraad is vorig jaar wettelijk vastgelegd dat scholen en andere openbare gebouwen waar zich veel mensen ophouden, op minimaal 300 meter afstand van drukke wegen verkeer moeten worden gebouwd. Vanwege de uitlaatgassen die de directe omgeving vervuilen en die de gebouwen via ramen en kieren binnendringen. Wat Bert Brunekreef betreft geldt dat ad-

vies ook voor woningen. „Blijf van de eerste honderd meters naast de snelweg af”, luidt het advies van de Utrechtse hoogleraar milieu-epidemiologie aan gemeenten. Tegen mensen die overwegen een huis dichtbij een snelweg te kopen, zou hij zeggen: niet doen.

Toch vallen de nieuwe snelwegwoningen binnen de heersende normen voor fijnstof. Daar kijkt Brunekreef niet van op. „Die zijn zo ruim dat de meeste situaties daar in passen, ook naast een snelweg. Dat is een politieke afweging, niet een om gezondheidsredenen. De norm van de Wereld Gezondheidsorganisatie over fijnstof is 2,5 keer strenger dan in ons land.”

Geluidsschermen houden luchtvervui-



Het is druk op de A58 bij Goirle, ziet Michael Engelbrecht vanuit zijn woonkamer.

foto **Dolph Cantrijn**

Een levend schilderij op vier verdiepingen

Wie: **Michael Engelbrecht** (30) en **Marlies Spijkers** (27)
 Wat: **project 'Boschkens'**, langs A58 tussen Goirle en Tilburg

Ze hebben zich wel even verdiept in de 'fijnstofproblematiek' voordat ze hun handtekening onder het koopcontract zetten. Maar ja, vroegen ze zich af, waar in de nabije omgeving is de lucht wel echt schoon. „Rond Tilburg liggen allemaal snelwegen en afhankelijk van de wind krijgen we de uitstoot van Antwerpen of Rotterdam over ons heen”, vertelt Michael Engelbrecht aan de keukentafel in zijn nieuwbouwwoning. Dan kun je net zo goed naast een snelweg gaan wonen, dachten hij en zijn vriendin. „De ramen aan de snelwegkant kunnen niet open, zo houden we de uitlaatgassen buiten. De woning voldoet aan alle eisen,

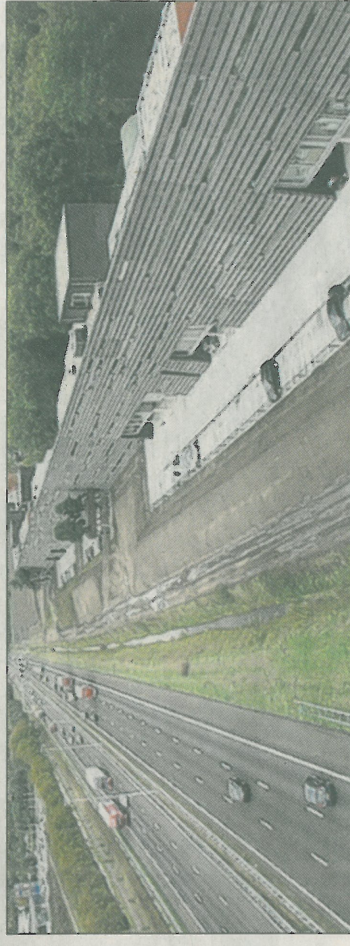
voor wat dat waard is.” Een paar maanden geleden betrokken ze hun nieuwe 'terraswoning', zo genoemd vanwege de drie grote balkons die het huis rijk is. Hun woning maakt onderdeel uit van een smal gebouw van 700 meter, waarin naast en op elkaar 170 appartementen en tussenwoningen zijn ondergebracht. Aan de noordkant van het gebouw raast het verkeer over de A58, vanaf de rustige zijde kijken de bewoners uit op een uitgestrekt bos.

„Bijna iedereen die hier voor het eerst komt vraagt waarom we in hemelsnaam hier zijn gaan wonen”, vertelt Marlies Spijkers. Maar wie een tijdje binnen is en niet naar buiten kijkt, is het verkeer al

snel vergeten. In de supergeïsoleerde woning hoor je er helemaal niets van. Als een levend schilderij glijden auto's en vrachtwagens in de diverse vertrekken op zo'n honderd meter voorbij, alsof je tv kijkt met het geluid op nul. „Maar ook als je zondagochtend de schuifpui van onze slaapkamer opentzet hoor je de vogels fluiten”, zegt Engelbrecht. „We hebben op meerdere plekken gewoond, maar nergens is het zo stil als hier. En we kijken mooi uit over de skyline van Tilburg.” De gevel aan de snelwegkant is als het ware een grote geluidswal van veertien meter hoog. Die doet zijn werk goed. „Het geluid gaat over de gevel heen en daalt nu verderop weer neer”, vertelt Engelbrecht.

„De mensen die hier direct in het bos wonen zeggen nu minder overlast te ervaren, terwijl de mensen die nog iets verder wonen meer last hebben.” Zo gaat het ook met alle uitlaatgassen, vermoedt het stel.

Spijkers en Engelbrecht waren op zoek naar een nieuw/bouwwoning toen ze op de 'snelweghuizen' stuitten. „Het type woning sprak ons aan. Geen tuin, want dat hoeft voor ons niet, en een mooi uitzicht op het bos.” En dat je vanuit de keuken, de woonkamer, de badkamer en een slaapkamer op de A58 kunt kijken is wel zo handig. Als er 's ochtends een file staat dan weet Spijkers dat ze een sluiproute moet zoeken om naar haar werk te gaan.



'Boschkens' ligt op een smalle strook tussen snelweg en bos.

foto **Buro Lubbers**

‘We hebben op meerdere plekken gewoond, maar nergens is het zo stil als hier.’

Michael Engelbrecht vanuit zijn nieuwbouwwoning langs de A58

an de A58 bij Tilburg

ling niet tegen. Fijnstof en andere verontreinigingen vallen ook direct achter de muren neer, be- toogt de Utrechtse hoogleraar. Maar welke afstand tot de snelweg is dan wel gezond? Dat is volgens het RIVM tot nog toe niet te zeggen, al- le studies over verkeer en luchtverontreini- ging ten spijt. Dankzij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van isolatie is het tegenwoordig niet meer moeilijk om de snelweggeluiden buiten een woning te houden. Om bin- nen de wettelijke normen te blijven heb-



je niet langer een aparte ge- luidswal of -scherm nodig, zegt hoogleraar Guus Berk- hout, geluidskundige aan de Technische Universiteit in Delft. Zou Berkhout mensen aanraden langs een snelweg te gaan wonen? „Wonen is zo in- dividueel. Als mensen daar wil- len wonen, dan moeten ze dat vooral doen. Net als rondom Schip- hol. Als de gebouwen maar aan de re- gels voldoen.” De verwachting is dat wonen langs snelwegen in de toekomst aangena- mer wordt. Automotoren en -banden worden steeds stiller, net als het asfalt. Ook de uitstoot zal fors omlaag gaan, he-

lemaal als de elektrische auto het vervoer- middel in de toekomst wordt. Goed nieuws voor de ‘bermbewoners’ is boven- dien dat het kabinet de overlast van het steeds maar groeiende verkeer aan ban- den legt. Als het geluidsniveau uitkomt boven de 65 (snelwegen) of 70 decibel (hoofdspoorwegen), dan moet de weg- of spoorbeheerder maatregelen nemen, zo werd vorige week bekendgemaakt. Een goed plan vindt Berkhout. „Maar de vraag is hoe je dat gaat handhaven.” Het Nederlands Instituut voor Ruimtelij- ke Ordening en Volksruistesting becijfer- de twee jaar geleden dat 10 procent van alle woningbouwplannen in ons land in de directe nabijheid van een snelweg ligt. Dat percentage is sindsdien alleen

maar toegenomen. Dat er steeds minder klassieke geluidswallen worden aange- legd is toe te schrijven aan de grond- schaarste. Nieuwe woningen en kanto- ren moeten zo veel mogelijk binnen be- staande bebouwde kommen worden aan- gelegd, het zogenoemde inbreien, om de schaarse open ruimte die ons land nog rijk is te sparen. Dat vraagt om creatieve en soms innova- tieve oplossingen, betoogt de Delftse hoogleraar Berkhout. Hij verwacht dat er steeds meer woningen langs snelwegen komen te staan waarvan de gevels goed geïsoleerd zijn. „Er is soms gewoon geen ruimte meer voor een aarden wal. Er is niets op tegen om andere oplossingen te gebruiken.”



Esther Ruyters kijkt er niet meer van op dat vijftig meter achter haar huis het verkeer voorbij schiet.

foto Deelke de Vries

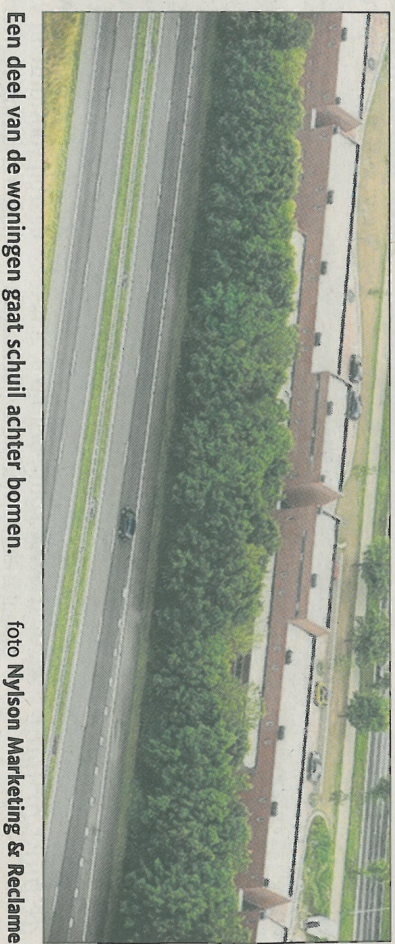
‘Uitlaatgassen? Daar sta ik niet zo bij stil’

Wie: **Esther Ruyters (45)**
Wat: **tussenwoning in ‘Lambrasse’, in Wijchen langs A326**

Hooguit vijftig meter, veel meer ruimte ligt er niet tussen de snelweg en de nieuwbouwwo- ning van Esther Ruyters. Van- uit haar keuken, op de eerste verdieping van de tussenwoning, heeft ze een prach- tig uitzicht over de omliggende welan- den. Met als blikvanger in de verte een be- tonnen watertoren. „De wolkenluchten, de zon en nu de herfstkleuren; het is alle- maal prachtig”, vertelt Ruyters terwijl ze door het keukenraam naar buiten kijkt. Op de voorgrond zoeft het verkeer van en naar Nijmegen voorbij. Haar blik wordt niet gehinderd door een aarden wal of een andere barrière die het ver- keersgeluid moet tegenhouden. „Vanoch-

tend was er een file. Die heb je hier nooit. Daar zit ik dan een tijdje naar te kij- ken.” Haar woning maakt onderdeel uit van een wijkje, dat op een lange rest- strook is neergezet.

Als je in haar keuken je ogen dicht doet mek je duidelijk dat je in de buurt van een snelweg bent. Ook aan de voorkant van deze verdieping, in het woongedeel- te, is het snelverkeer hoorbaar. „Ik woon hier nu een paar maanden en het geluid valt mij heel eig mee, maar ik ben ook geen mens dat absolute stilte om zich heen moet hebben. Het is nu trouwens spitsuur, straks is het een stuk rustiger.” De ramen aan de snelwegkant kunnen niet open, waardoor geluid en uitlaagas-



Een deel van de woningen gaat schuil achter bomen.

foto Nyilson Marketing & Reclame

sen niet door kieren kunnen binnendrin- gen. Op de benedenverdieping, aan de achterkant van de garage, zit wel een deur. Als je die opendoet sta je oog in oog met de snelweg. „Zo kunnen we de ramen aan die kant lappen.”

Ze heeft wel even getwijfeld met de koop. Op de website van het bouwpro- ject staat weliswaar dat de A326 ‘geen offi- ciële snelweg’ is, maar dat is onzin. De twijfel duurde echter niet lang. „Ons vori- ge huis stond aan een drukke doorgaande weg, waar bussen doorheen rijden. Dan is dit een hele verbetering.”

Aan de voorkant heeft de Wijchense een ruim terras. Met mooi weer zit ze daar graag. Over fijnstof en andere vervuiling

die de auto’s en vrachtwagens over het woonwijkje uitstorten maakt ze zich geen zorgen. „Ik sta daar eertlijk gezegd niet zo bij stil. Ik heb niet het idee dat hier heel veel vervuiling neekomt.”

Ter hoogte van haar woning is een tijdelij- ke vangrail geplaatst. Verder zijn er geen obstakels die een vrachtwagen die uit de bocht vliegt kan weehouden de zoge- noemde drive-inwoning van Ruyters bin- nen te rijden. Of de vangrail blijft liggen, weet Ruyters niet. „Onveilig? Het klinkt misschien raar, maar ik houd me daar al- lemaal niet zo mee bezig” Lachend. „Als er eentje ons huis binnen rijdt dan komt die gelukkig beneden in de garage te- recht.”